

Rok Sedembolestnej Panny Márie
Panna Mária Bohorodička: Svätá Mária, Matka Božia...

Označenie Panny Márie ako Bohorodičky je jej najkrajším a najvzácnejším titulom. Tento článok viery bol definovaný na Efezskom koncile v roku 431. Slávnosť Panny Márie Bohorodičky sa v liturgickom okruhu slávi každoročne 1. januára.

Dejiny dogmy

Prvé kresťanské storočia boli charakteristické tým, že sa počas nich viedli diskusie o teologických pojmoch a pravdách. Pritom dochádzalo aj k istým vybočeniam, čo muselo byť následne objasňované a slávnostne definované. Išlo napr. o vzťah božskej a ľudskej prirodzenosti v osobe Ježiša Krista, následne aj otázky Najsvätejšej Trojice alebo pravdy viery týkajúce sa Panny Márie. Je len samozrejmé, že tieto otázky aj navzájom medzi sebou súviseli.

Koncom 4. storočia a začiatkom 5. storočia sa teológovia zamerali na objasnenie božskej a ľudskej prirodzenosti v Ježišovi Kristovi. Alexandrijská škola (Cyril Alexandrijský) učila, že Ježišova božská prirodzenosť je spojená s ľudskou. Antiochijská škola (Teodor z Mopsvestie) zas hovorila o vzájomnom súvise, ale nie o spojení božskej a ľudskej prirodzenosti. Teodor taktiež učil, že v Ježišovi Kristovi sú dve osoby, božská a ľudská.

Zástancom Teodora bol carihradský patriarcha Nestorius, ktorý učil podľa antiochijskej školy a toto učenie posunul na učenie o Panne Márii, ktorá vraj neprivedla na svet Bohočloveka, ale len Krista-človeka. Preto jej nepriznával titul Bohorodička, ale Kristorodička. Toto učenie však veľmi rýchlo vyvolalo nesúhlas veriacich laikov aj kléru.

Na obranu katolíckeho učenia vystúpil Cyril Alexandrijský. Cyril aj Nestorius sa obrátili na pápeža Celestína I. a ten odmietol Nestoriovu náuku. Cisár Teodozios II. zvolal v roku 431 do Efezu cirkevný snem s cieľom urovnať spor a definovať pravú náuku. Tak sa podarilo formulovať pravé učenie o Panne Márii ako Bohorodičke Ježiša Krista, ktorý má jednu božskú osobu a dve prirodzenosti božskú a ľudskú, spojené nezmiešaným a neodlučiteľným spôsobom.

Veriaci ľudia sa tak mohli naďalej, a aj dnes sa môžu spokojne modliť známu každodennú modlitbu *Svätá Mária, **Matka Božia**, pros za nás hriešnych teraz i v hodinu smrti našej...* alebo spievať pieseň *Božia Rodička, k tebe voláme...*

Matka večného Slova

Otázka o Panne Márii ako Bohorodičke má ešte inú, duchovnú rovinu. Pripomína nám ju označenie Panny Márie ako Matky večného Slova (porov. upravenú modlitbu sv. Bernarda *...Matka večného Slova, nezavrhní moje slová, ale ma milostivo vypočuj a vyslyš...*). V Lukášovom evanjeliu (11,27-28) je opísaná udalosť o istej žene, ktorá prehlásila na adresu Ježišovej matky toto: *Blahoslavený život, ktorý ťa nosil, a prsia, ktoré si požíval.* Ježiš nato odpovedal: *Skôr sú blahoslavení tí, čo počúvajú Božie slovo a zachovávajú ho.* Tu sa zdá, akoby Pán Ježiš – pokiaľ ide o spomenuté blahoslavenstvo – uprednostnil svojich nasledovníkov pred svojou prirodzenou Matkou, keď povedal, že skôr sú blahoslavení tí, čo ho počúvajú, ako tá, ktorá mu dala život a krmila ho svojím materským mliekom... Pekne to

vysvetľuje sv. Augustín, ktorý hovorí, že Panna Mária bola blahoslavená, pretože dala Ježišovi život, ale ešte blahoslavenjšia bola z toho, že počúvala Ježiša...

K tomuto peknému vysvetleniu sv. Augustína dodáva Svätý Otec Benedikt XVI. ešte ďalšie vysvetlenie, keď hovorí: *Ježiš poukazuje na Máriinu pravú veľkosť a zároveň otvára aj každému z nás možnosť dosiahnuť tú radosť, ktorá sa rodí z počúvania a uskutočňovania Slova.* (Benedikt XVI., *Verbum Domini*, 124).

Radosť z počúvania a zachovávanía Slova

Táto duchovná rovina materstva Slova sa týka aj každého z nás. V počúvaní Božieho slova spočíva tajomstvo radosti z Písma, radosti z evanjelia. Panna Mária bola blažená z toho, že dala Ježišovi pozemský život, ale ešte blaženejšia bola z toho, že ho mohla počúvať a zachovávať jeho Slovo.

Bohorodičkou sa stala vďaka tomu, že dala súhlas Božej vôli. V tichu a sústredení spoznala hlas anjela a jej **Áno** Božej vôli sa nezmenilo do konca života. Svoj súhlas nikdy nezobrala späť.

Keď je reč o svätosti, o dokonalom plnení Božej vôle, prvé miesto patrí Márii. Tak treba rozumieť udalosti, keď Ježiš blahoslaví tých, ktorí počúvajú a zachovávajú Božie slovo. Pán Ježiš sa tými slovami nedištancoval od svojej Matky. Naopak, môžeme v tých slovách hľadať odporúčanie.

Cez Máriu, ktorá bola najdokonalejšia a najposlušnejšia, si môžeme vyprosovať poznanie Božej vôle a dar rozlišovania, čo je Božia vôľa a čo nie, ako aj silu a poslušnosť k jej plneniu.

Dve úskalia počúvania

Čo sa týka hľadania a poznávania a plnenia Božej vôle, v živote človeka môžu nastať dve úskalia. Prvým úskalím je nerozhodnosť. Niektorí ľudia sú až úzkostlivo nerozhodní, nevedia nájsť odvahu k dôležitým rozhodnutiam a niekedy až nasilu otvárajú Sväté písmo s tým, čo im chce povedať Pán. Druhým úskalím počúvania Slova je postoj človeka, ktorý chce svoju vôľu predkladať Bohu na schválenie.

Pri plnení Božej vôle sa majú stretnúť dva prvky: Božie pôsobenie a ľudské úsilie. Chyby pri hľadaní, nachádzaní a plnení Božej vôle vznikajú, keď človek berie niektorý z týchto prvkov na príliš ľahkú váhu. Božím pôsobením sa pokúša obhájiť vlastnú neochotu a strach pri prijímaní vlastných rozhodnutí. Na druhej strane pri mylnom chápaní slobody svoju svojvôľu pod vplyvom vlastných neusporiadaných túžob a potrieb používa ako náhradu za Božiu vôľu. Pravá miera je zachovaná vtedy, keď je súlad medzi Božím pôsobením a naším úsilím.

Harmóniu ľudského úsilia a plnenia Božej vôle vyjadruje myšlienka sv. Ignáca: Dôveruj Bohu tak, akoby všetko záviselo od neho, ale ty vlož do toho toľko úsilia, akoby si to mal celé urobiť ty, a Boh nič.

Na Máriinu citlivosť na Božiu vôľu poukazuje aj evanjeliová udalosť svadby v Káne. Mária orodovala za hostiteľov, pretože vnímala, že sa blížila nepríjemnosti. *Keď sa minulo víno, povedala Ježišovi jeho matka: „Nemajú vína.“ Ježiš jej odpovedal: „Čo mňa a teba do toho, žena? Ešte neprišla moja hodina“* (Jn 2,3-4). Ježišova odpoveď možno znie tvrdšie, ako sme zvyknutí na Ježišove slová a reakcie. Mária nesledovala svoj prospech, nechcela sa

prezentovať cez svojho Syna. Ježiš Márii vysvetlil a ona viac nenástojila, aby konal. Poprosila obsluhujúcich, nech urobia všetko, čo im Ježiš povie (porov. Jn 2,5).

Rovnováha počúvania a uskutočňovania

Rodičom a tým, ktorí sa venujú výchove, sa neraz stáva, že pri svojich výchovných metódach premietajú na deti svoje vlastné nesplnené a neuskutočnené životné očakávania. Pôvodný a rýdzy obraz dieťaťa je prekrytý predstavami rodičov. Rodič nevidí svoje dieťa aké je, ale vidí, čo nemohol prežiť a uskutočniť v čase svojho detstva a mladosti. Preto tlačí dieťa, aby prežilo jeho neuskutočnený život. Rodičia vidia v dieťati to, čo mali sami zakázané, všetky potlačené potreby a trápenia. Uskutoční sa však Božia vôľa alebo iba vôľa rodičov? Máriin postoj z evanjelia protirečí takejto forme konania a výchovy. Nenútila a nenástojila, ale Syn urobil, keď prišiel správny čas, čo bolo potrebné.

Božia Rodička iste mala svoje predstavy o živote s Jozefom o výchove svojho dieťaťa Ježiša. Na jej živote cítiť, že jej predstavy, plány a skutky boli v súzvuku s Božou vôľou, s tým, čo od nej očakával Boh. Od chvíle zvestovania vieme o tom, že Panna Mária je požehnaná a najšťastnejšia spomedzi ľudí. Je najšťastnejšia, pretože bola najbližšie pri Ježišovi a bola najvernejšia v objavovaní a v plnení Božej vôle.

Bohorodička je pre nás svedectvom a príkladom, že aj my môžeme byť blahoslavení, keď pôjdeme cestou poznávania a plnenia Božej vôle, ktorú nám zjavuje jej Syn Ježiš Kristus.

Spracovali:

Mons. Anton Tyrol

Viktor Pardeľ

Rok Sedembolestnej Panny Márie
Panna Mária Bohorodička: Svätá Mária, Matka Božia...
(pokračovanie)

Ježiš vyučoval ľudí tak, že im rozprával príbehy v podobenstvách. Podobenstvami chcel hlbšie vysvetliť duchovné pravdu svojho učenia. Táto metóda nás núti premýšľať. Zahaľuje pravdu pred tými, ktorí sú príliš tvrdošíjni, aby prijali to, čo Ježiš kázal a učil. Väčšina podobenstiev má jednu hlavnú myšlienku, preto by sme si mali dať veľký pozor, aby sme podobenstvá nevysvetľovali inak, ako to Ježiš myslel. Jedno z takýchto podobenstiev je aj o rozsievачovi.

„Rozsievач vyšiel rozsievať. Ako sial, jedno zrno padlo na kraj cesty, prileteli vtáky a pozobali ho. Druhé padlo na skalnatú pôdu, kde nemalo veľa zeme, a hneď vzišlo, lebo nebolo koreňa, uschlo. Iné zasa padlo do trnia, ale trnie vyrástlo, udusilo ho a ono neprinieslo úrodu. Iné zrná padli do dobrej zeme. Vzišli, rástli a priniesli úrodu: jedno tridsaťnásobnú, druhé šesťdesiat násobnú a iné stonásobnú.“ (Mk 4,3-8)

Len málo podobenstiev Ježiš aj vysvetlil. Výklad tohto podobenstva si môžeme prečítať v Mk 4,13-20. Rozsievач seje slovo... Semeno sa v Ježišových časoch sialo ručne. Rozsievач chodil po poli a zaprával osivo do pôdy. Osivo niesol roľník v plachte (rozsievka, šijačka, trakovica, pudruša) a rozhadzoval ho po každom druhom kroku. Bez ohľadu na to, aký bol roľník šikovní, nemohol zabrániť tomu, aby nejaké zrno padlo na chodník alebo medzi skaly a trnie, či zopár zrníkov odvieť vietor. Semeno však rozsieval hojne a dosť zrna padlo do úrodnej pôdy, takže úspešná žatva bola zaručená. Hoci počujeme ušami, na pochopenie hlbšieho zmyslu Ježišových slov by sme mali načúvať aj myslou a srdcom. Ak chceme Ježiša naozaj duchovne pochopiť, je takéto načúvanie nevyhnutné. Niektorí ľudia v Ježišovom okolí vyhľadávali len dôkazy, ktoré by neskôr použili proti nemu, iní sa však naozaj chceli niečo naučiť a duchovne rásť. Ježišove slová sú určené pre tých, ktorí ho úprimne hľadajú.

Štyri druhy pôdy predstavujú štyri odlišné spôsoby, ako my ľudia odpovedáme na Božie slovo. Obvykle si myslíme, že Ježiš hovoril v podobenstve o štyroch rozdielnych typoch ľudí. Dnes sa však pozrime na Ježišove slová ako na výzvu, ako ochotne prijímame Božie posolstvo v niektorých oblastiach nášho života. Možno reagujeme ako dobrá pôda na Božiu požiadavku ohľadne našej budúcnosti, ale ako skalnatá pôda na jeho požiadavku pomáhať chudobným. Mali by sme sa usilovať o to, aby sme ustavične boli dobrou pôdou v každej oblasti nášho života.

Panna Mária je nám v tom vzorom. V Matúšovom rodokmeni Panna Mária zaujíma poslednú priečku vo vzťahu ku Kristovi. Rodokmeň prirodzene vrcholí v Kristovi. Krista si však nemôžeme predstaviť bez Panny Márie. Je to pre jej materstvo, cez ktoré sa Mária objavuje v rodokmeni. Mária, tým, že sa stáva Matkou, uzatvára minulé generácie a otvára brány generáciám vykúpených. Ako ktorákoľvek iná matka, aj Mária poskytla svoje telo, z ktorého si Boží Syn vzal od nej na seba ľudskú prirodzenosť. A keďže Ježiš má len jednu osobu, a to božskú, potom je Mária Matkou Krista ako Bohočloveka. Nazývame ju aj Matkou Večného Slova.

Máriino Božie materstvo sa uskutočňuje aj na duchovnej rovine: vo viere a v Duchu. V istom zmysle je Mária súčasne aj matkou, aj „dcérou“, to znamená učeníčkou. Ona spája sféru tela so sférou ducha. Namiesto toho, aby pozerala zhora nadol, ako to robia v najlepšom zmysle slova všetky matky, sa

pozerá zdola nahor, to znamená hľadí na Ježiša ako na svojho syna, ale súčasne ako na Syna Božieho. Všetko telesné má byť povznesené a pretvorené. A tak Ježiš, používajúc jednoduchú pedagogiku, uctil si svoju telesnú Matku, ale súčasne aj jej ohlasoval svoje slovo a ona sa zas ukázala ako pozorná poslucháčka Slova, ktoré v jej živote prinieslo dokonalú úrodu.

Panna Mária hľadela na Krista s úctou vo viere a milovala v ňom Božie tajomstvo ako Otcov dar všetkým ľuďom. Ježiš bol jej Syn, ale keďže prišiel pre záchranu všetkých, milovala ho v tomto jeho veľkom a svätom poslaní. V tejto nadprirodzenej láske sa stala vzorom všetkým tým, ktorí sa cez jej Syna mali dostať k Otcovi a ktorí, keď sa stretli s Ježišom, videli Otca. (porov. Jn 14,9).

Spracoval:

Marián Majzel

Použitá literatúra:

Larrañaga Ignazio, Život podľa Márie

Sväté písmo, SZ a NZ, SSV

Biblia s aplikáciami pre život